

הנקודה השבועית

לתועלת הלומדים, מובא בזה תוכן וסיכום קצר מה'ליקוט השבועי' - בא תשל"ד (לקו"ש חלק יא ע' 34); הסיכום על אחריות הכותב בלבד.

א. בפרשתנו נאמר - בקשר לחג הפסח - ההיתר של "אוכל נפש" ביום טוב: "כל מלאכה לא יעשה בהם, אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם". בחגים אחרים לא נאמר במפורש ההיתר של "אוכל נפש", אולם הלשון בהם היא: "כל מלאכת עבודה לא תעשו" - ומכאן למדים היתר מלאכת "אוכל נפש" ש(נחשבת "מלאכת הנאה", ו)אינה בכלל "מלאכת עבודה".

ב. את ההיתר של מלאכת "אוכל נפש" אפשר להסביר בפשטות, שמלאכות אלו **מלכתחילה** לא נאסרו ביום טוב; ואפשר להסביר שבעצם יום טוב שווה לשבת, ואין זאת אלא שהצורך של "אוכל נפש" מהווה סיבה **להיתר מיוחד** של המלאכות הנצרכות (ומי שמתענה ביום טוב - נשאר לגביו האיסור בתוקפו).

ג. מתוך דברי אדמו"ר הזקן נראית כמו סתירה בענין זה. מצד אחד הוא מסביר ש"מלאכת עבודה" היא "כל מלאכה שאינה נעשית באוכל או משקה" - ומשמע שמלאכות השייכות לאוכל ומשקה **מלכתחילה** לא נאסרו; אולם מצד שני לשונו היא "שהתורה **התירה** .. לצורך אכילת יום טוב" ומשמע שזהו **היתר מיוחד**.

ד. בית הלל אומרים - לגבי מלאכה שהותרה ביו"ט לצורך "אוכל נפש": "מתוך שהותרה לצורך, הותרה נמי שלא לצורך". ובתוספות מפרשים, דהיינו רק אם יש בה צורך היום קצת, אבל אם המלאכה היא לגמרי שלא לצורך אז אסורה היא (בשונה מרש"י שמפרש כי כיון שהמלאכה "הותרה שלא לצורך" הרי מדאורייתא הותרה המלאכה לגמרי). ויש להבין את הסברא שבדבר: לכאורה, אם הותרה המלאכה גם כשאין בה צורך "אוכל נפש", עלינו להתירה אפילו אם אין בה צורך בכלל!

ה. ביאור הענין: בעצם, כל המלאכות היו צריכות להיות אסורות ביום טוב (כמו שבת - וכפי ההבנה השניה שלעיל ס"ב); ו"אוכל נפש" בא ונותן היתר מיוחד. אלא שהצורך של "אוכל נפש" בא ומתיר את המלאכות היתר **גמור**, ולכן מותר לעשות מלאכה אפילו כאשר הצורך "אוכל נפש" שבה הוא רק "מקצת", ואילו רובה אינה לצורך זה (לדוגמא: מותר לשחוט בהמה למרות שהוא צריך רק "כזית" בשר). ובכן, כשם שקיים "מקצת" **בכמות** - צורך "אוכל נפש" מועט מתיר את כל המלאכה - כך קיים "מקצת" **באיכות**: כאשר הצורך אינו בשביל "אוכל נפש" ממש, אלא הוא בשביל **הנאה אחרת ביו"ט** שהיא נחשבת "מקצת" של צורך אוכל נפש (אולם כאשר אין צורך היום אפילו "מקצת" - אז אין מה שיתיר את המלאכה והיא נשארת באיסורה המקורי).

ו. והנה, בפרשתנו היא **הפעם הראשונה** שבה נאמר היתר "אוכל נפש", ומלשון הכתוב בפרשתנו מובן שמדובר **בהיתר מיוחד** - אך אשר יאכל לכל נפש; **ובפעמים הבאות** בתורה נאמר "מלאכת עבודה" - בלי להתייחס ל"מלאכת אוכל נפש" (וכנ"ל ס"א) - משום שהתורה **סומכת** על מה שמובן בפרשתנו. ומעתה מיושבת הסתירה בלשון אדה"ז (הנ"ל ס"ג): בתחילה הוא מביא את הלשון "מלאכת עבודה" הכתובה בכל החגים, שבה **לא נתפרש** דין מלאכת אוכל נפש; ולאחר מכן הוא ממשיך, שכדי לברר את דין מלאכת "אוכל נפש" - לצורך זה יש להתבונן בכתוב המוקדם שבפרשתנו, אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם", שממנו מוכח כי מדובר בהיתר מיוחד.

ז. ההוראה הנלמדת היא, כמה חשובה שמחת יום טוב¹, שלצורכה **התירה** התורה מלאכות שבעצם אסורות הן; והמטרה של שמחת המועדים היא שהארה מתוך שמחת יום טוב תמשיך ותאיר בכל השנה כולה.

¹. ולכאורה יש לעיין בדבר, שהרי גם בראש השנה מותרות מלאכות של "אוכל נפש", למרות שראש השנה אינו בכלל "מועדים לשמחה", כידוע (אם כי יש בו את מ"ש "אכלו משמנים ושתו ממתקים"). וצ"ע.

קביעות שבועית בלקוטי שיחות
ואתם תלוקטו

לקבלת העלון ולהערות: rizz@neto.bezeqint.net • לפרטים והקדשות: 050.412.5205

לזכות כל המסייעים בעבודת הקודש ובהפצת הלימוד ב'לקוטי שיחות'